

Med Številčkama

SLOVANSKA KNJIZNICA
GOSPOSKA 15 POSTNI PREDCL 146

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA TITOVIH ZAVODOV LITOSTROJ
LETO II. LJUBLJANA, SREDI JULIJA 1963 STEVILKA 3

Sodelovanje: Litostroj - Metalna - STT

Že od leta 1960, ko so se prvič sestali predstavniki političnih in samoupravnih organizacij podjetij Metalne, STT in Litostroja, so postavljeni osnovni temelji skupnega sodelovanja. Vse do letošnjega leta so bili razgovori in sestanki brez posebnih zadolžitev in predlogov o načinu bodočega združevanja. Prvi letošnji posvet, ki je bil 12. in 13. aprila na Sorški planini, pa je prinesel konkretne predloge in zaključke. Na predlog predstavnikov Metalne je bil sprejet sklep o imenovanju koordinacijskih komisij za tehnično in komercialno rešitev naslednjih vprašanj:

- DOLOČANJE PROGRAMA PROIZVODNJE,
- NASTOPANJE NA DOMAČEM IN TUJEM TRŽIŠČU
- DOLOČANJE PERSPEKTIVNIH PROGRAMOV,
- IZGRAJEVANJE KADRA IN NJEGOVA SPECIALIZACIJA V SMISLU POTREB IN PERSPEKTIVE,
- SMISELNO VLAGANJE INVESTICIJ IN ŠIRITEV PODJETIJ,
- IZPOPOLNJEVANJE MEDSEBOJNEGA SODELOVANJA NA BAZI POLITIČNIH, SUBJEKTIVNIH IN SAMOUPRAVNIH ORGANOV.

Da bi se kolektivi vseh treh sodrinskih podjetij temeljiteje spoznali se je uredniški odbor časopisa Litostroj v sodelovanju s političnimi organizacijami in organi upravljanja vseh treh tovarn odločil, da izda to posebno prilogo litostrojskega lista. »Med dvema številčkama« tiskano to pot v nakladi 10.000 izvodov in jo bodo prejeli člani vseh treh kolektivov. V teh člankih so zajeti nekateri najvažnejši podatki, ki seveda ne morejo prikazati celotne podobe posamezne tovarne. Podrobneje bomo govorili morda kdaj drugič. Litostrojski kolektiv pa izrablja to priložnost za to, da pošlje obema podjetjema v Trbovljah in v Mariboru tople delovne pozdrave.

V vseh treh podjetjih so organi upravljanja in družbenopolitične organizacije potrdile pravilnost zaključkov ter imenovale koordinacijske komisije.

Na prvem sestanku teh komisij, ki je bil dne 11. VI. 1963 v Lito-

stroju, je bilo ugotovljeno, da bi se oblika sodelovanja pokazala s časom in da zaradi tega ne bi bilo pametno, da se ustavimo samo pri razdelitvi plana in programa proizvodnje. Sklenjeno je bilo, da se dela tudi na vseh tistih področjih, kjer že lahko dosežemo ustrezno sodelovanje, n. pr. povsem administrativne funkcije, najrazličnejše funkcije postopkov, vprašanje plana kadrov itd. Ugotovljeno je bilo tudi, da dosedanje stanje o tipizaciji in standardizaciji ni povsem zadovoljivo. Zaradi tega so bili tudi sprejeti ti sklepi:

1. potrebni so sestanki tehnologov po podjetjih, vendar naj se v to delo vnese več načrtnosti;

2. določiti je treba program dela s stališča prenašanja izkušenj in pripravljanja bodoče specializacije;

3. zagotoviti je treba bodočnost specializirani proizvodnji oziroma združenim zmogljivostim;

4. koordinacija naj zajame sredstva in postopke, tako da se ustrezajoče usmerijo bodoča vlaganja in vzporedno s tem še uskladi izkoriščanje sredstev za delo.

Po predlogu predstavnikov STT, naj bi komisija postala pobudnik bodočega tesnejšega sodelovanja, izhajajoč iz perspektivne integracije. Pri tem pa ni najpomembnejše, kako je vsako posamezno podjetje zasedeno, temveč kako je z vsemi sodelujočimi delovnimi organizacijami. Na predlog predstavnika Litostroja in z dopolnitvami predstavnikov Metalne in STT, so bili glede načina dela oziroma priprav v okviru koordinacijske komisije soglasno sprejeti naslednji sklepi:

1. pregled planskih nalog za leto 1964 in pregled planske situacije za leto 1963;

2. pregled nalog po sedemletnem družbenem planu;

3. pregled potrebnih kooperacij posameznega podjetja in potrebnih medsebojnih kooperacij;

4. pregled konjunktturnih podatkov v obdobju 1964 do 1970 za — domače tržišče in tuja tržišča;

5. pregled planiranih dopolnitev proizvodnih programov glede na kapacitete in asortiment proizvodov;

6. skupni pregled nadaljevanja, razširitve ali korekcije sodelovanja;

7. pregled možnosti za standardizacijo in tipizacijo — s končnim namenom: predlog za specializacijo;

8. ugotovitev oblik sodelovanja na domačem tržišču in zunanjem tržišču, upoštevajoč smotrnost nastopa s stališča afirmacije doma in poslov v izvozu, vendar ob koordi-

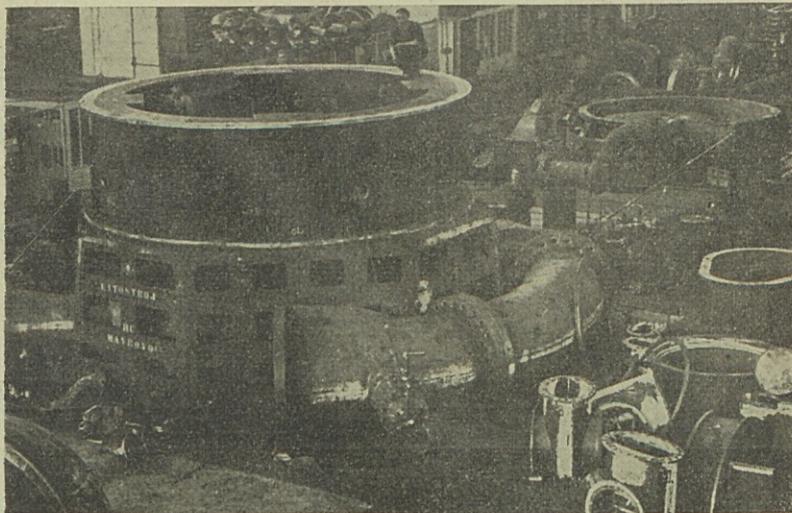
naciji komercialnih služb, delegatske mreže in podobno;

9. določanje proizvodnega programa in morebitna razdelitev strojnega parka.

Nadalje je bilo predlagano in sprejeto, da se pripravi pravni akt o medsebojnem sodelovanju ter izmenjavi izkušenj o delitvi osebnega dohodka ter 42-urnega tednika.

Prihodnji skupni sestanek predstavnikov podjetij in koordinacijskih komisij je predviden v mesecu septembru v Mariboru. Do tega dne so dolžna podjetja pripraviti tudi enaka merila za merjenje produktivnosti dela, enotne metodologije industrijske psihologije, možnosti izmenjave počitniških domov in koordinacija informativne službe.

Predsednik DS:
Milan Vidmar

Litostrojska turbina v montažni hali

LITOSTROJ

Pred več kot 15 leti, 1. septembra 1947, je na prostrani poljani pričel ob veliki svečanosti obravnavati Litostroj, največji proizvajalec turbin v srednji Evropi.

5 milijard bruto produkta v prvem letu dela, 12 milijard 1961. in 14 milijard dinarjev, kolikor jih je planiranih za letošnje leto — so številke, ki prepričljivo govore o velikem gospodarskem vzponu Litostroja. Leta 1947 je imel Litostroj nekaj sto delavcev, leta 1961 jih je imel približno 3.000, letos pa jih ima 3.500, 1965. leta pa bo imel 5.100, proizvedel pa bo 5.000 ton raznih strojev in naprav, ki bodo vredne približno 20 milijard dinarjev.

V Litostroju so se združile tehnične izkušnje pri gradnji turbin in drugih strojev, podedovane od prejšnjih generacij delavcev in strokovnjakov iz nekdanjih strojnih tovarn.

Litostrojki proizvodni program obsega danes gradnjo vodnih turbin in hidromehanske opreme za hidrocentrale, črpalke vseh vrst in opremo za črpalne postaje, montažne in druge dvizne mehanizme, reduktorje in različno opremo za industrijo, posebej za tovarne cementa, železarne, opekarne, za kemijsko industrijo itd., sredstva cestnega transporta (viličarje, avtomobilska dvigala in podobno), Dieslove motorje, ki jih izdelujejo po licenci danske firme Burmeister & Wain do 1.000 KM, hidravlične in vakuum stiskalnice itd., odlitke iz sive in jeklene litine, razne dele ladij za ladjedelnice (sidra, propelerje in drugo).

Dosežki Litostroja pri gradnji vodnih turbin se lahko ilustrirajo s temi podatki:

V prvih 10 letih svojega obstoja je Litostroj izdelal 96 Francisovih turbin, 34 Peltonovih in 32

Kaplanovih turbin. Skupna moč dotlej, to je do 1957. leta, ko je bilo izdelanih 164 turbin, je presegla milijon konjskih moči. Povprečna moč vsake turbine je znašala takrat 6.800 KM. V naslednjih letih vse do danes se je skupno število izdelanih turbin povzpelo na približno 200 agregatov s skupno močjo približno 2 milijona KM. Povprečna moč posameznega agregata se je dvignila na približno 30.000 KM.

1960 leta je stekla prva od dveh Francisovih turbin v hidrocentrali Peruči. Glede na dimenzije je to doslej največja turbina te vrste, izdelana v tem podjetju.

Najmočnejše turbine je Litostroj izdelal za HA Split, v kateri sta instalirana in spuščena v pogon dva Francisova agregata po 163 KM. To so najmočnejše turbine na Balkanu in sodijo med najmočnejše v Evropi.

S svojimi ponudbami nastopa Litostroj že več kot 10 let skoraj na vseh pomembnejših licitacijah v tujini. Do sredine lanskega leta je poslal svojo opremo sedmim tujim hidrocentralam: za štiri manjše v Turčiji, za dve v Pakistanu in za eno v Siriji). Razen tega pa je izdelal opremo za HE Tis Abaj v Etiopiji. Od lanskoletnih in še prejšnjih naročil so nedvomno najpomembnejša naročila za Indijo. Na indijskem tržišču se je Litostroj že popolnoma afirmiral s svojimi električnimi mostnimi dvigali, ki jih je doslej poslal več kot 70, v določeni meri pa tudi za razno hidromehansko opremo. Največji uspeh za Litostroj predstavljajo naročila za opremo sedmih hidrocentral v tej državi: za HE Jamuna I, II, HE Periar, HE Jaldhaka, HE Trisuli, HE Sholayar (Kerala) in HE Sholayar I. (Madras).

HE Jaldhaka bo dobila od Litostroja dve Francisovi turbini, Litostroj je dobil naročilo tudi za hidrocentrale v Gvineji in v Togu. Odpremljene pa so že vodne turbine za Trisuli, Periyar in Jaldhako. V fazi delovne montaže pa so agregati za HE Jamuno.

V preteklem letu je Litostroj uspel prodreti na tuja tržišča tudi s črpalkami in z opremo za črpalne postaje. Po prvem pomembnejšem naročilu iz Sirije so dobili naročilo za 55 črpalnih postaj za Nilovo delto. Razen črpalke pa so ti naročili tudi stacionarne Dieslove motorje. Poleg tega pa je Litostroj sklenil dogovor tudi za velike črpalne postaje v Egiptu s propelernimi črpalkami zmogljivosti 3,5 m³ v sekundi. Lani se je povečalo tudi število naročil za žerjave, predvsem iz Indije.

Uspeli so tudi v Mehiki, kamor so lani poslali en žerjav — najmodernejšega tipa — z nosilnostjo 135/20 ton.

Razen teh proizvodov je začel Litostroj izvažati tudi kompleksna postrojenja predvsem za tovarne cementa.

Med izvozne uspehe Litostroja je potrebno šteti tudi naročilo za 10 osemcilindričnih Dieslovih motorjev za Indonezijo.

Seveda ne dela Litostroj samo za izvoz. Približno 60 % proizvodnje je namenjene za domače tržišče. Vse jugoslovanske hidrocentrale, zgrajene v Jugoslaviji po vojni, so bile vsaj deloma narjene v Litostroju. Izmed slovenskih kooperantov je pri mnogih v pomembni meri sodelovala Metalna iz Maribora, pri številnih drugih objektih pa Strojna iz Trbovelj. S tema dvema tovarnoma nas zaradi podobne proizvodnje vežejo torej že številne vezi, ki se bodo po vsej verjetnosti v prihodnje še poglobile.

METALNA

»Metalna« Maribor je bila osnovana pred 43 leti in sodi danes med pomembne predstavnike jugoslovanske strojegradnje. Podjetje je v povojnih letih z udeležbo pri izgradnji številnih mostov, elektrarn, železarn ter rudniških, pristaniških in raznih industrijskih objektov, mnogo doprineslo jugoslovanskemu gospodarstvu. Dalo je na trg vrsto novih objektov, kot so gradbeni žerjavi, ladijski pokrovi in oprema za ladje, hladilne naprave, vrsto specialnih naprav za dviganje in transport, to je standardne pristaniške žerjave, raznovrstne transporterje za zunanji in notranji transport, žičnice vseh vrst in še vrsto drugih objektov.

Proizvodni program podjetja je precej obširen, saj vsebuje projektiranje, izdelavo in montažo industrijske opreme, mostov, jeklenih konstrukcij za visoke gradnje, dvigal in transportnih naprav, hidromehanske opreme, cevovodov, rezervoarjev in cistern, industrijskih hladilnih naprav, ladijskih pokrovov in opreme ter strojev za zaščito rastlin.

Letošnji plan predvideva znatno povečanje proizvodnje. Tako je predvideno, da bo podjetje letos izdelalo nad 17 tisoč ton razne opreme. Po strukturi se letošnja proizvodnja ne bo mnogo razlikovala od lanske, saj bo podjetje tudi letos izdelalo največ konstrukcij za visoke gradnje, takoj za njimi pa so po količini dvigala in transportne naprave, raznovrstne pločevinaste konstrukcije, ladijski pokrovi in oprema, hidromehanska oprema in cevovodi. Poleg tega pa bo izdelanih tudi več sto ton hladilnih naprav, vijačnega blaga, poljedelskih strojev, ekspanziranege metala, ulitkov in drugega.

Hkrati s povečanjem proizvodnje pa podjetje iz leta v leto širi tudi svoje proizvodne obrate. Z novogradnjami in razširitvami dosedanjih tovarniških prostorov je podjetje lani dobilo okrog 5000 m² pokritih in sodobno opremljenih proizvodnih prostorov.

Med pomembne novosti v podjetju štejemo tudi industrijsko-investicijski biro, ki prevzema projektiranje, izdelavo in montažo kompleksnih industrijskih objektov.

LANI: ZA 1,822.500
DOLARJEV IZVOZA

Največji uspeh pri izvozu je doseglo podjetje lani, ko je četrtno svoje letne proizvodnje izvozilo v dežele Evrope, Azije in Afrike. Med izvoznimi objekti velja omeniti zlasti ogromni žerjav, ki ga je podjetje izdelalo za

ladjedelnico GDYNIA na Poljskem. Ta žerjav, katerega nosilnost je 500 ton, ni samo največji, kar jih je podjetje doslej izdelalo, ampak je hkrati tudi največja tovrstna naprava v Evropi. Med pomembne dobave sodi tudi 23 zapornic za jez Matatila v Indiji. V Indijo je podjetje dobavilo tudi transportne naprave in drugo opremo za koksarno Drugapur in 75-tonsko dvigalo za Hirakud Dam.

Iz leta v leto je vse večji tudi izvoz v afriške države. Za hidroelektrarno Tis Abai v Etiopiji je bila izdelana hidromehanska oprema in 780 metrov dolg cevovod. Raznovrstne konstrukcije za visoke gradnje je podjetje dobavilo cementarni v Adis Abebi. Za Gvinejo, Togo in Sirijo pa je podjetje izdelalo 3 cevovode, medtem ko je za sistem za namakanje na Ceylonu dobavilo večje število zapornic. Razen v države Afrike in Azije pa je podjetje lani izvažalo tudi v Zahodno Evropo in Avstrijo, Vzhodno Nemčijo in Poljsko.

Značilno je, da podjetje vse bolj izvažajo objekte, za katere je potrebna višja stopnja obdelave. Asortiman izvoznih objektov se spreminja zlasti zato, ker tudi že države s povprečno nizkim industrijskim potencialom razpolagajo z domačo industrijo, ki je vedno bolj sposobna zadovoljevati potrebe domačega tržišča. Prav v teh državah se zato zanimajo zlasti za tiste proizvode, ki jih doma še ne morejo izdelovati.

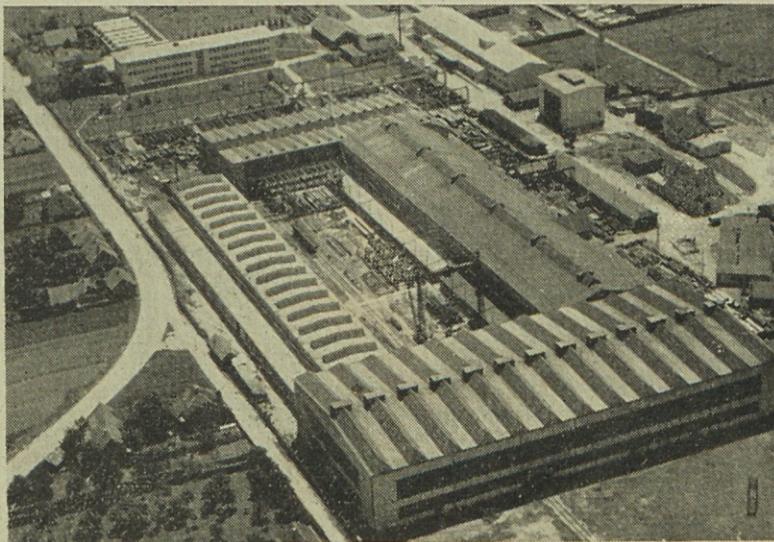
Podjetje »Metalna« Maribor sodeluje tako v tujini, kakor tudi doma z domačimi in tujimi podjetji. Pred kratkim pa se je pojavil še nov način sodelovanja s tujimi podjetji, za katera podjetje

je obdeluje pogojno uvoženi material, ki ga potem izvažajo naročniku; s tem se podjetje vključuje v mednarodno delitev dela.

Za potrebe rudarstva izdeluje podjetje po licenci firme »Eickhoff« raznovrstne transporterje, predvsem dvoveržne grabljaste transporterje tipa EB 440, EB 515 in EB 620, transporterje z jeklenimi trakovi T 800 in T 100 in transporterje z gumijastimi trakovi. Razen transporterjev, ki so namenjeni predvsem za potrebe rudarstva, pa izdeluje podjetje transporterje za viseči in talni transport za tovarne s serijsko proizvodnjo in viseče železnice. Podjetje ima dolgoletne izkušnje tudi v izgradnji vseh vrst dvigal, prekladalnih mostov in drugih transportnih naprav, saj je doslej izdelalo nad 800 tovrstnih objektov. Med njimi so pravi velikani.

Zadnja leta pa se je podjetje uveljavilo tudi kot graditelj turističnih žičnic (Pohorska vzpenjača, Tetovo, Popova Šapka, Kopaonik, Sljeme itd.), ki so zlasti pomembne v času naglega razvoja turizma pri nas.

Ker obsega proizvodnja objektov težke investicijske opreme večji del proizvodnega programa podjetja, je ciklus proizvodnje v mnogih primerih delgotrajen, tako da so zlasti izvozni uspehi v posameznih letih različni. Tako bo letošnji odstotek proizvodnje, ki je namenjena za izvoz, nekaj manjši kot lanski, medtem ko bo prihodnje leto znatno večji; za izvoz v prihodnjih letih ima podjetje že sedaj zaključene pogodbe v vrednosti 2 milijona 450.000 dolarjev. V letu 1963 bo podjetje direktno izvozilo za milijon dolarjev objektov.

Pogled na poslopje Metalne

STROJNA TOVARNA TRBOVLJE

Osnovna naloga trboveljske Strojne tovarne je bila ob ustanovitvi predvsem izdelovati stroje za potrebe rudarstva. V zadnjih letih — predvsem še lani in pa letos — pa se je proizvodnja delno spremenila, saj v tovarni izdelujejo zraven strojev za rudarstvo še stroje za gradbeništvo in za železarsko industrijo ter rudnike nekovin.

Ze petnajst let je tega, kar podjetje posluje v sedanjem sestavu. Vse večje potrebe po rudarski opremi ter po ostalih izdelkih so vodile vodstvo Strojne tovarne Trbovlje, da je v letu 1961 izdelalo 10-letni prespektivni proizvodni program in plan.

Razmere, ki vladajo na tržišču, zahtevajo vse hitrejšo prilagoditev proizvodnega programa povpraševanju na tržišču. V Strojni tovarni Trbovlje je proizvodni program temeljil predvsem na razvijanju proizvodnje rudarskih strojev in naprav v prepričanju, da je rudarstvu zagotovljena pospešena investicijska izgradnja. Same razmere na trgu pa so zahtevale preusmeritev proizvodnega programa, delno na individualna naročila, da se tako izkoristijo vse proste zmogljivosti.

V glavnem je predmet poslovanja Strojne tovarne Trbovlje projektiranje posameznih in celotnih rudarskih naprav in opreme, konstruiranje, izdelava in prodaja posameznih in kompletnih rudarskih strojev in ostalih naprav, izdelava dela strojev splošne strojegradnje, izdelava vseh vrst strojev in konstrukcij, prav tako pa izvrševanje uslug v okviru inženiringa in ostalih poslov, med temi večji del v okviru združenja »RUDIS«.

Proizvodni program Strojne tovarne Trbovlje je prilagojen potrebam tržišča. Tako proizvajajo:

- za rudarstvo: predvsem izvozne stroje, izvozne jaške, celotno opremo za okna, z mehanizacijo, gumaste transportne trakove, eno in dvovertične transporterje, naprave za separacije, opreme za separacije premoga in kovin, železne jamske stojke, železno jamsko oporje, avtomatske prekucnike za jamske vozičke, naprave za separiranje premoga različnih sistemov, rešetke, vibracijske in rezonančne dodajalce, jeklene trakove za zbiranje premoga, rezonančna vitla, bunkerje, silose ter razne konstrukcije iz železa in pločevine;

- za gradbeništvo: udarne in udarno-čeljustne drobilce, granulatore, vibracijska sita, električne vitle, prevozne in prenosne gumijaste trakove, skrapere, prevozne agregate za drobljenje in sejanje, bunkerje, silose ter kompletno opremo za separacije in kamnolome ter separacije za gramoz;

- za črno in barvno metalurgijo: razno opremo za valjarne, peči za zagrevanje, normalne in druge peči, valjčne proge, naprave za navijanje trakov, vse vrste kontinuiranih transporterjev, opremo za livarne, razne druge naprave ter razne konstrukcije iz železa in pločevine;

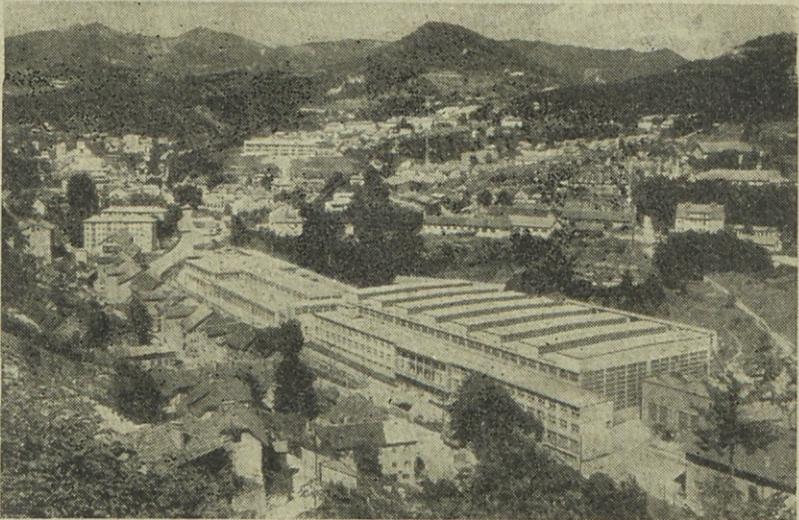
- za energetske in druge obrate: vse vrste transportnih naprav in objektov, jeklene trakove, bunkerje, grabilce premoga, zapore za bunkerje, drobilce za premog, vibracijska sita ter razne konstrukcije iz železa in pločevine.

V letošnjem letu bodo dali iz

Jordan, Avstrijo, Zahodno Nemčijo, Romunijo, Poljsko, Madžarsko, Sovjetsko zvezo ter Indonezijo.

Kot ustanovitelj poslovnega združenja »RUDIS« bo Strojna tovarna Trbovlje v prihodnje kar najtesneje sodelovala z združenjem

Pred Oddekom za specialna rudarska dela Rudnika rjavega premoga Trbovlje-Hrastnik stoje v zvezi z nastopom na zunanem tržišču velike naloge, zlasti še pri eksploataciji fosfatne rude v rudniku El-Hassa v Jordaniji, v rudniku železa in pri izgradnji žele-

Pogled na poslopje Strojne tovarne

trboveljske Strojne tovarne na trg spet nekaj novih proizvodov.

Strojna tovarna Trbovlje se je doslej v precejšnji meri usmerila tudi na izvoz. Lanskoletni plan izvoza, ki je bil predviden na 500.000 dolarjev, je bil presežen za okrog 43 %.

Lanskoletni izvoz je bil dosežen v višini 709.057 dolarjev, in sicer z izvozom 1386 ton izdelkov, predvsem strojnih naprav za rudarstvo, jeklenega in jamskega podporja ter raznih drugih vrst strojev in naprav za gradbeništvo. Iz STT so lani izvažali na Poljsko, Madžarsko, Jordan in Združeno arabsko republiko jamsko podporje, v Turčijo in Grčijo pa gradbene stroje. Lanskoletni izvoz predstavlja 20 % celotnega družbenega bruto produkta podjetja.

Za letos so predvideli izvoz v višini 700.000 dolarjev. Letos nudi mimo drugega Strojna tovarna Trbovlje opremo kot kompleksno ponudbo za posamezne države preko združenja »RUDIS«, in sicer za Združeno arabsko republiko, Maroko, Pakistan in Indijo, preko ostalih izvoznikov pa še za Grčijo, Sirijo, Irak, Iran, Ciper,

zarne Rajahstan. Ta dela obsegajo odpiranje rudnika železne rude na Taraki-Pal. To delo bodo opravljali s kompletnim inženiringom. — Zraven teh del — za katera so že zaključene pogodbe — pa bo treba opraviti še nekatera druga dela, zgraditi kompletne rudarske objekte z inženiringom v Sudanu, Libiji, Alžiriji, Maroku in Tuniziji.

Dosedanje delo je Oddelek za specialna rudarska dela Rudnika rjavega premoga Trbovlje-Hrastnik v okviru združenja »RUDIS« z uspehom opravil. Tudi perspektive so kar najbolj obetajoče.

Povzetek po Zasavskem tedniku

Časopis »Med dvema številka« izhaja med izdajami časopisa »LITOSTROJ« — Ureja ga uredniški odbor — Odgovorni urednik Peter Likar — Telefon uredništva 33-511, telefon glavnega urednika 580, odgovornega 583 — Naklada 10.000 izvodov — Cena posamezni številki v prodaji 20 din — Poštnina plačana v gotovini — Rokopisov ne vračamo — Tiska tiskarna CZP »Primorski tisk« v Kopru